

1 Tesalonaika

Tesalonaika niŋ Yesuyen alya bereya hitte Pol beleŋ meheŋde asaŋ kayyin

¹ Be, ne Polya meteŋ kadne waran Sailasya Timotiya beleŋ deŋ Yesu Kristuyen alya bereya sios Tesalonaika taunde haŋ kuruŋ goke teŋ asaŋ gago kaŋ hite. Deŋbe Adoniniŋ Al Kurunyŋ Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ Yesu Kristuya haŋ. Niŋgeb Al Kuruŋ beleŋ bunijen dirde igin igin dirde hugiŋen bitiŋ yisikamke igin hiwoŋ yeŋ nurde hite.

Tesalonaika taunde niŋ mar goke teŋ Al Kuruŋ niŋ amaneŋ nurd unyiŋ

² Be, neŋbe hugiŋen deŋ ge Al Kuruŋ mere irde hityen. Irde deŋ ge teŋ igin nurde uneŋ turuŋ irde hityen.

³ Deŋbe Al Kuruŋ niŋ hekken nurde henya meteŋ teŋ hinhan. Irde bitinđe mat wor po yenya alya bereya niŋ amaneŋ nurde hinhan geb, Nanniniŋ Al Kuruŋ mere irde henyabe meteŋ dunyiŋ kuruŋ goyen keŋkelə po pasi irniŋ yeŋ kurut yeŋ hinhan goyen goke bininiŋ sir ma yeŋ hiyen. Irdeb Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ Yesu Kristu kame mulgaŋ heŋ wakeb yenya tumlaŋ hitek yeŋ nurde hinhan geb, Al Kurunyen mere gama irde kanduk karkuwāŋ yeneŋ hinhan gega, goke mukku ma teŋ goya goya saŋiŋ heŋ hinhan goyen goke wor bininiŋ sir ma yeŋ hiyen.

4 Niñgeb, kadne yago, mata gwahade goyen tumñaŋ yintiriŋ geb, fudinde Al Kuruŋ beleŋ deŋ goyen bubulkuňe wor po yeŋ nurde duneŋbe diriňne weŋ dinen basiňa diryiŋ yeŋ nurtiriŋ.

5 Neŋ beleŋ deŋ ge teŋ kuŋ deňya heŋ mata teŋ hinhet kuruŋ gobe keŋkela nurde haŋ gogo. Haŋkapyä deŋ hitte gor kuŋ Yesu niŋ yitiŋ mere iginj goyen tagalde hinhet goya goyenbe mere uliŋ po moŋ, Al Kurunyen tareŋ manaj kenamiŋ. Irde Holi Spirit beleŋ bitiňde meteŋ kuruŋ wor po tikeb mere tagaltiriŋ gobe fudinde wor po yeŋ nuramiŋ.

6 Be, neŋya Doyaŋ Al Kuruŋya kanduk yintiriŋ gwahade goyen po, deŋ wor Al Kurunyen mere niŋ iginj ma nurde haŋ mar beleŋ buluŋ buluŋ dirde hinhan. Gega Holi Spirit beleŋ amaŋ dufay dunkeb mere goyen fudinde yeŋ amaŋeŋ nurde teŋ bitiňde kerde gama irde hinhan.

7 Niñgeb Masedonia naŋa deŋ hanđe gorya Akaia naŋa neŋ hitere garya niŋ Yesuyen alya bereya beleŋ deŋ mata teŋ hinhan go nurdeb, “Yesuyen alya bereya beleŋ mata teŋ hitekbe gwahade,” yeŋ nurdeb matatiŋ goyen po gama irde hanyen.

8 Fudinde wor po, deŋ beleŋ Doyaŋ Al Kuruŋ niŋ yitiŋ mere goyen nurdeb Al Kuruŋ niŋ du-faytiŋ tareŋ iramiŋ goyen nuramiŋ marbe Masedoniaya Akaiaya naŋa bana ga niŋ mar po moŋ. Doyaŋ Al Kurunyen mereya deŋ mata tiyamiŋ gote mere momonyabe naŋa hoyanđe niŋ mar manaj tumñaŋ nurtiŋ ala tiyamiŋ. Niñgeb goke neŋ beleŋ deŋ ge al hoyanđ momoŋ yirtek yeŋ ma

nurde hite.

⁹ Gobe mere momontiŋ nuramiŋ mar beleŋ waŋbe deŋ beleŋ mereniniŋ fudinde yeŋ nurdeb iŋiŋ iginj dirde hinhan goyen tagalamiŋ, irde deŋ beleŋ det toneŋ al beleŋ yirtiŋ goyen dolonj yirde hinhan goyen daha mat yubul teŋbe Al Kuruŋ fudinde hi goyen hitte waŋ yeŋ po dolonj irde meteŋmiŋ teŋ hinhan goyen wor tagalamiŋ geb, matatiŋ goke gwaha kura yetek yeŋ ma nurde hite.

¹⁰ Irde Al Kuruŋ Urmıŋ Yesu, Al Kuruŋ beleŋ kamtiŋde mat isanj hiriŋ al goyen Al Kurunyen gasunđe mat mulgaŋ hiyyeŋ yeŋ doyaŋ irde hanjen mere momoŋ goyen mananj tagalamiŋ. Niŋgeb goke neŋ beleŋ gwaha kura yetek yeŋ ma nurde hite. Fudinde, Yesube neŋ dumulgaŋ tiyyiŋ geb, kame Al Kuruŋ beleŋ alya bereyat mata buluŋ gote murunŋem buluŋ yunyeŋ nature goyenter neŋbe murunŋem buluŋ goyen go ma dunyenj.

2

Polyen mata

¹ Be, kadne yago, neŋ beleŋ deŋ hitte kuŋ metenj teŋ hinhet gobe duldul ma metenj teŋ hinhet goyen nurde haŋ gogo.

² Irde deŋ hitte ma kutirinjya meheŋdebe Filipai taunde dahade hinhet goyen wor nurde hanjen. Gor niŋ mar gore Al Kurunyen mere niŋ iginj ma nurdeb dinenj teŋ sukal dirde buluŋ buluŋ dirke ulniniŋ misiŋ kattirinj. Gega goke kafura ma hitirinj. Irde gor mat deŋ hitte kuŋ Al Kurunyen

mere tagaltiriŋ goyenbe gor niŋ mar wor Al Kuruŋyen mere goke igiŋ ma nurde asogo diraminj. Goyenpoga Al Kuruŋniniŋ beleŋ faraŋ durke goke kafura ma heŋ kawan po momoŋ dirde hinhet.

³ Gobe mere tagalde hinhet goyen usi dirhet yeŋya ma dinenj hinhet, irde gwaha yinteketurunj dirde igiŋ igiŋ dirnaŋ yeŋ nurde ga ma dinenj hinhet, irde mere gote miŋ keŋkela nurdeya ga saba dirde hinhet geb, gogo kafura ma heŋ kawan po momoŋ dirde hinhet.

⁴ Irde Al Kuruŋ beleŋ, “Mel gabe mere igiŋ Yesu niŋ yitiŋ goyen fudinde igiŋ mat tagalde tukunayinj,” yeŋ nurdeb meteŋ gago dunyinj geb, dufaymiŋ po gama irde meremiŋ tagalde hityen. Niŋgeb meteŋ teŋ hityen gabe al beleŋ denenj amaneŋ nurd dunnaŋ yeŋ ma meteŋ teŋ hityen. Gwaha titiŋ yarab dufayniniŋ keŋkela yeneŋ hi al Al Kuruŋ gore denenj amaneŋ nuryenj yeŋ meteŋ teŋ hityen.

⁵ Irdeb dindikenj denenj hinhan gwahade goyen po, merebe kirmiňtiňde po hapek yaŋ nurnayinj yeŋ ma tagalde hinhet. Irde sabaya mataya teŋ heŋya be bininiňde deŋ beleŋ igiŋ igiŋ dirde det dunnayinj dufay bulunj gwahade goyen bana kerde heŋya ma meteŋ teŋ hinhet. Hubu wor po. Al Kuruňbe nurde dunenj hi.

⁶ Neŋbe al beleŋ turunj dird dird niŋ ma naŋkenenj hinhet. Deŋ beleŋ daw ma al hoyan beleŋ daw turunj dirwoŋ yeŋ ma nurde hinhet.

Fudinde, neŋbe Yesu Kristuyen mere basanj mar geb, igiŋ gwaha gwaha dirnaŋ dintewoŋ.

⁷ Goyenpoga gwaha ma dinenjbe diriŋ kura

miliŋ belen keŋkela doyan irde okko irde hiyen go gwahade goyen po bekkenđe mere dirde doyan dirde hinhet.

⁸ Neŋbe gwaha mat bininiŋde mat wor po deŋ ge amanęŋ nurde hinhet. Irdeb diriŋ kura naniŋ belen gone muŋ yeŋ nurde hiyen gwahade goyen neŋ belen deŋ ge amanęŋ nurde hinhet. Niŋgeb Al Kurun belen mere igin Yesu niŋ yitiŋ dunyiŋ goyen momoŋ dird dird niŋ amanęŋ nurde hinhet. Irde deŋ ge teŋ kamtek wor igin yeŋ nurde hinhet.

⁹ Niŋgeb, kadniniŋ yago, neŋbe gwahade nurde hinhet geb, Al Kurun belen Yesu niŋ yitiŋ mere igin dunyiŋ goyen deŋ hitte tagalde hinhetyabe deŋ hantiŋ doyan po ma hinhet. Moŋgo deŋ po kanduk kurun duntek goke teŋbe wawuŋya naŋkahalya nindiken ge nurdeb hora meteŋ kurun po teŋ hinhet. Niŋgeb deŋbe neŋ meteŋ kurun gwahade teŋ nufol durde hinhin gobe bitiŋ sir ma yeŋ hi yeŋ nurde hite.

¹⁰ Be, neŋbe deŋ Al Kurun niŋ dufaytiŋ sanjiŋ irtiŋ marya hen mata igin Al Kurun diliŋde wukkeŋ, irde huwak wor po goyen teŋ hiteke al belen gwaha mat kura tagal duntek moŋ hinhet goyen dindiken denen hinhin. Irde Al Kurun wor denen hinhin geb, ga dineŋ hime gayenbe fudinde yeŋ nurde hi.

¹¹ Neŋbe deŋ nurde hanjen gwahade goyen po, neŋbe al kura dirŋen weŋ keŋkela doyan yirde hiyen gwahade goyen dirde hinhet.

¹² Gwaha dirde heŋyabe mata igin teŋ teŋ dufaytiŋ tareŋ irde kanduk yeneŋ hike bitiŋ yurum yirde hinhet. Irde mata Al Kurunyen alya

bereya beleñ titek goyen po teñ hinayıñ yeñ tareñ po mere dirde hinhet. Al Kuruňbe deñ goyen alya bereyamiñ doyañ yird yird bana hurkuñ sañiňmiñ turluñ yañ keneñ hitiñ hañ goyen kame wor gwahade po titek mar henayıñ yeñ hoy dirde hi.

¹³ Be, neñ beleñ deñ ge teñ Al Kuruň igin nurde uneñ hityen gote miñ hoyan kurabe neñ beleñ Al Kuruňyen mere momoñ dirtekeb, “Mere dirde hañ gabe fudinde Al Kuruňyen mere, mali mere moñ,” yeñ nurde hinhan. Niñgeb goyen goke manañ Al Kuruň igin nurt unen hityen. Fudinde wor po, saba dirde hinhet gobe Al Kuruňyen mere, deñ Yesu niñ dufaytiñ tareñ irde hañ mar bana meteñ teñ hi mere go goyen.

¹⁴ Fudinde, kadne yago, deñbe Yudia nañare niñ Al Kuruňyen sios Yesu Kristuya hañ mar kanduk yeneñ hinhan gwahade goyen po, deñ wor kanduk yeneñ hinhan. Mel gobe nañamde niñ mar beleñ buluñ buluñ yirde hinhan gwahade goyen po, deñ wor dende nañare niñ mar beleñ buluñ buluñ dirde hinhan.

¹⁵ Munañ Yudia nañare niñ mar gobe Doyañ Al Kuruňniniñ Yesu mayamiñ. Irde neñ wor buluñ buluñ dirde dakira tiyamiñ. Bikken asem yago wor Al Kuruňyen mere basañ mar porofet gasa yirde hinhan. Mel gobe al miñ hoyanya awalikde hitek ma yirde hikeb mata gwahade teñ hanjen gogo. Irkeb Al Kuruň beleñ goke igin ma nurt yuneñ hinhin.

¹⁶ Go mar gobe al miñ hoyan Yuda mar moñbe epte ma Al Kuruňyen dirjeñ weñ henayıñ yeñ nurde hanjen. Niñgeb neñ beleñ al miñ hoyan

hitte kuŋ Al Kurunyen dirŋen weŋ heŋ heŋ belŋen goyen tagalde hitekeb igin ma nurde meteŋniniŋ walde hanjen. Mata buluŋ gwahade tike kuŋ kuŋ kuruj wor po hekeb Al Kuruj beleŋ yeneŋ wasak titek moŋ geb, Al Kurunyen bearar bana po haŋ.

*Polbe Tesalonaika niŋ mar kuŋ yenmewoŋ yen
nurde hin hin*

17 Be, kadne yago, neŋ gayenterbe al kura dirŋen weŋ minyaŋ goyen bur yirtin yara diramiaŋ geb, belŋenŋen po hoyan hoyan hite. Gega dufayniniŋdebe deŋ ge hugiŋen nurde hityen. Niŋgeb daha mat kura aranen kuŋ dentewoŋ yen nurde kurut wor po yeŋ hinhet.

18 Fudinde wor po, ne Polbe kuŋ dentek wor po nirde hiyen. Goke teŋbe deŋ hitte kuŋ kuŋ niŋ kurut wor po yeŋ hin hem. Gega Satan beleŋ, “Mel gore daha kuŋ tareŋ yirnayiŋ,” yeŋbe beleŋ pet dirde hin hin.

19 Be, kame Doyaŋ Al Kuruj Yesu wakeb diliŋ mar huwardeb da ikala irniŋ? Neŋ beleŋ ikala irtek detbe deŋ gogo po geb. Neŋ beleŋ deŋ goyen Al Kuruj diliŋde sanjŋ heŋ heŋ ge doyaŋ heŋ hityen, irde deŋ ge dufay heŋbe amanen nurde hityen. Irde deŋbe meteŋniniŋ gote igineŋ geb, goke teŋbe Yesu beleŋ deŋe turŋuŋ yaŋ dunyen.

20 Fudinde wor po, deŋ ge teŋ meteŋ teŋ hinhet goke Doyaŋ Al Kuruj beleŋ deŋe turŋuŋ yaŋ dunyen. Niŋgeb goke teŋbe deŋ ge amanen wor po nurde hityen.

3*Pol beleñ Timoti teñ kerke Tesalonaika kuriñ*

¹ Ningeb Atens taunde gar hinhetyabe aranen den hitte mulgañ hetek wor po dirde hinhin. Gega neñ tumjañ kuñ kuñ gobe meteñen dirkeb mere sege irde Sailasya neyabe Atens taunde hirekeb

² Timoti po deñ hitte kuyen yitiriñ. Timotibe Al Kurunyen dirin, deñya neñya yara po. Yenbe neñya Yesu niñ yitiñ mere igin goyen tagalde tukuñ hityen. Ningeb yen beleñ kuñ dufaytiñ Yesu Kristu niñ tareñ iramin goyen farañ durkeb sopte dindiken dufaytiñ goyen tareñ po irnayıñ yenbe gogo teñ kermekе kuriñ.

³ Moñgo kanduk yeneñ hinhan gore dirke Yesu harhoktiñ unnak yenbe gogo Timoti teñ kermekе kuriñ. Neñ Yesuyen alya bereyabe kanduk gwahade po yeneñ hitek geb, gogo deñ wor kanduk yeneñ hinhan goyen deñbe keñkelä nurde hanj.

⁴ Ningeb neñbe deñya hinhetyabe, “Al beleñ buluñ buluñ dirke kanduk yentek geb,” dinen tebañ dirde hinhet go gogo. Ningeb gwahade po forok yeke yenamiñ nurde hanj gogo.

⁵ Ningeb goke teñbe deñ hitte mulgañ heñ kuniñ yen hinhet goyen kuñ ulyañde po hekeb Yesu niñ dufaytiñ sañiñ po irde hanj ma dahade goyen bebak tiye yenbe Timoti gogo teñ kermekе kuriñ. Moñgo Satan beleñ dufay buluñ duneñ usi dirkeb Yesu gama ird ird mata tubul tikeb meteñniniñbe agineñ ga moñ hiyyen yen galgalñeñ nurdeb gogo Timoti teñ kermekе kuriñ.

Timotibe Pol hitte mulgañ hiriñ

6 Be, Timoti deñ hitte kuriñ goyen mulgañ heñ wañ forok yiyuñ. Irdeb deñbe Yesu niñ dufaytiñ tareñ po irde hañ irde bitiñde mat wor po Yesuya al hoyanya niñ amanenurde hañ mere momontiñ iginj goyen momoñ diruñ. Irde neñ beleñ deñ dentek nurde hite gwahade goyen po, deñ wor neñ ge bitiñ sir ma yeke dentewoñ wor po yeñ nurde hañ goyen momoñ diruñ.

7 Niñgeb, kadne yago, dufaytiñ Doyañ Al Kuruny niñ tareñ iramiñ mere momoñ goyen nurdeb amanenurde wor po nurtiñ. Niñgeb meteñ teñ hitekeya al beleñ buluñ buluñ dirke kanduk yeneñ ulniniñ misiñ katen hityen goke ma nfurtiñ. Irde gayenter manañ gwahade po nurde hite.

8 Fudinde wor po, deñbe Doyañ Al Kuruny heñ sañiñ heñ hañ geb, neñbe goyen nurde goke amanñ niñ pultik wor po yeñ hite.

9 Niñgeb Al Kuruny diliñde huwarde mere irde henya deñ ge teñ Al Kuruny iginj nurd uneñ uneñ gobe ep gago yetek moñ yeñ nurde hite.

10 Irdeb Yesu niñ dufaytiñ tareñ ird ird matatinj kura tareñ moñ kenem nindikeñ kuñ deneñbe saba dirde sañiñ dirtek yeñ nurdeb bininiñde mat wor po nañkahalya wawuña hugiñen Al Kuruny gusunaj irde hite.

11 Be, Nanniniñ Al Kuruny yinjeñya Doyañ Al Kurunyñiniñ Yesuya beleñ deñ hitte kuñ kuñ beleñ goyen kerde dunkeb kutewoñ yeñ nurde Al Kuruny gusunaj irde hite.

12 Irde bininiñde mat deñ ge amanenurde hityen gwahade goyen po, deñ wor kadtij yagoya al hoyanya kuruñ goyen goke manañ bitiñde mat

amaŋeŋ nurd nurd mata goyen Doyaŋ Al Kuruŋ beleŋ kuruŋ po irwoŋ yeŋ nurde hite.

¹³ Irdeb yeŋ ge po dufaytiŋ tareŋ irwoŋ yeŋ nurde hite. Gogab kame Doyaŋ Al Kuruŋ Yesu goyen miyoŋminya tumiaŋ mulgaŋ heŋ heŋ nałureb derbe Al Kuruŋnin diliŋ mar huwarkeb yeŋ beleŋ al wukkek, uliŋde merem moŋ yeŋ dinyenj.

4

Al Kuruŋ beleŋ amaŋeŋ nurtek mata po teŋ hinayinj

¹ Niŋgeb, kadne yago, deŋ mata gwahade teŋ hike Al Kuruŋ beleŋ igiŋ dinyenj yeŋ saba dirde hinhet. Irkeb gayenter wor gama irde hanj. Niŋgeb Doyaŋ Al Kuruŋ Yesuya heŋ kadtinj yago hitinj hite gare matatinj igiŋ goyen kunj kuruŋ heŋ hiyen yeŋ gago gusuŋanj dirde tebaŋ dirde hite.

² Deŋbe gwaha gwaha teŋ hinayinj yeŋ neŋ beleŋ Doyaŋ Al Kurunyen tarenje saba dirde hinhet goyen nurde hanj.

³ Saba goyen gama irde mata teŋ Al Kuruŋ diliŋde wukkek heŋ heŋ gobe Al Kurunyen dufay geb, alya bereya leplep mata ma teŋ hinayinj.

⁴ Irde deŋ duŋkurenj duŋkurenj ultinj po aman hetek mata bulun teŋ teŋ belŋen pet teŋ hinayinj, irde Al Kuruŋ diliŋde wukkek al hoyanj wor denenj palap dirtek mata teŋ teŋ niŋ tunjanj urde hinayinj.

⁵ Al Kuruŋ niŋ ma nurde megen niŋ mata po gama irde hanj mar beleŋ biŋ harke go po gama irde hanjen yara ma teŋ hinayinj.

6 Niñgeb al kura mata gwahade goyenter kadomde berem leplep irde kadom buluŋ ma iryen. Gwaha tinayinjbe bikken neŋ beleŋ saba dirde hayhay dirde hinhet gwahade goyen po, Doyaŋ Al Kuruŋ beleŋ mata buluŋtiŋ goke buluŋ wor po diryen.

7 Gobe Al Kuruŋbe mata buluŋ teŋ hinayin yen hoy dirtiŋenjbe mata igin Al Kuruŋ diliŋde wukkek goyen teŋ hinayin yen hoy diryin geb, gogo mata buluŋtiŋ goke buluŋ wor po diryen.

8 Niñgeb saba gayen al kura gama ma irde hi al gobe alyen saba pel irhem usi teŋbe Al Kuruŋ, Holi Spirit dunyin al gote saba goyen pel irde hi.

9 Be, deŋbe bitiŋde mat kadom amanenj nurd gunenj teŋ hinayin yen Al Kuruŋ beleŋ saba dirtin geb, goke asanđe gar sopte ma momoŋ dirtek yen nurde hite.

10 Irde fudinde wor po deŋbe kadtiŋ yago Yesuyen alya bereya Masedonia naŋa bana haŋ kuruŋ goyen goke bitiŋde mat amanenj nurde faraŋ yurde hanjen. Niñgeb, kadne yago, matatiŋ gobe gwahade po teŋ hinayin. Irkeb kuŋ kuruŋ hiyyen yen gago dineŋ tebaŋ dirde hite.

11 Irde dintirin gwahade po, keŋkela heŋ hiburnenj ma hinayin. Irde det kura denya deŋa moŋ goyen goke tonanđtiŋ hilwa ma yirde hinayin. Irde kumhaka heŋ al haniŋ doyaŋ po ma hinayin. Dindiken ge nurde meten teŋ hinayin.

12 Gogab Yesuyen alya bereya moŋ siŋare haŋ mar beleŋ denenjbe palap dirde hinayin. Irde det kuranj nurde al hoyanj hitte faraŋ niŋ ma naŋkeneŋ hinayin.

*Al kamtiŋ gobe kame huwarnayiŋ geb goke
buluŋ wor po ma nurde hinayiŋ*

13-14 Be, kadne yago, neŋbe fudinde Yesube kamtiŋde mat huwaryiŋ yeŋ nurde hite. Niŋgeb gwahade goyen po yeŋ ge dufaymiŋ saŋiŋ irde kamtiŋ mar goyen Al Kuruŋ beleŋ Yesu wayyen natureb yisaŋ hiyyeŋ yeŋ nurde hite. Niŋgeb al kamtiŋ mar goke yitiŋ mere fudinde goyen deŋ beleŋ nurde bebak tiwoŋ yeŋ nurde hite. Gogab Al Kuruŋ niŋ ma nurde haŋ mar beleŋ al kamtiŋ gobe epte ma huwarnayiŋ yeŋ nurde al kamtiŋ goke buniŋen nurde esen̄ haŋyen gwahade ma teŋ hinayiŋ.

15-17 Be, al kamtiŋde mat huwarnayiŋ goke Doyaŋ Al Kuruŋ beleŋ yiŋgeŋ mohonjde yirin̄ goyen momoŋ dirniŋ tihit. Doyaŋ Al Kuruŋbe Al Kurunyen gasunjde mat mulgaŋ heŋ katyeŋ goyarebe al kamtiŋ goyen kuware, “Huwarnaŋ!” yinyeŋ. Irkeb Al Kurunyen miyoŋ gote kuruŋmiŋ beleŋ wor gwahade po yinyeŋ. Irkeb Al Kurunyen bigul mere tiyyen̄. Irkeb al Yesu Kristu nurd unen̄ ga kamtiŋ mar go wa huwarnayiŋ. Go kamereb mel goya Yesu Kristuyen alya bereya diliŋ gergeŋ hinayiŋ goya tumŋaŋ Al Kurunyen tareŋ beleŋ yade hurkukeb naŋa kota kigariŋkiŋ faykek hende hurkuŋ Doyaŋ Al Kuruŋ tupi tinayiŋ. Gwaha teŋ gab yeŋya hugiŋen hinayiŋ. Niŋgeb Doyaŋ Al Kuruŋ wayyen goyen-ter al diliŋ gergeŋ hinayiŋ marbe igiŋ hinayiŋ munaŋ bikken̄ kamtiŋ marbe igiŋ ma hinayiŋ yeŋ ma nurde hinayiŋ.

18 Niŋgeb mere gayen dindigeŋ uliŋ kadom

momoŋ gird teŋbe tareŋ heŋ heŋ ge kadom faraŋ gurd teŋ hinayin. Gogab kuratiŋ kura kamkeb hugiŋeŋ dubul tiya yeŋ buniŋeŋ ma nurde hinayin.

5

Yesu waŋ waŋ niŋ gitik teŋ hinayin

¹⁻² Be, kadne yago, Doyaŋ Al Kuruŋ waŋ waŋ nalu gobe kawe al beleŋ watiŋ yara tiyyen gwa-hade goyen po, yeŋ wor nalu goyare wayyeŋ yeŋ ma nurde hikeya wayyeŋ goyen deŋbe keŋkela nurde haŋ gogo. Niŋgeb Doyaŋ Al Kuruŋ waŋ waŋ nalumiŋ goke asaŋde gar sopte katek yeŋ ma nurde hite.

³ Be, al megen niŋ kuruŋ gabe, ‘Kanduk miŋmoŋ, igiŋ ala po hite,’ yeŋ nurde hikeya kanduk kuruŋ gore waŋ bemel po buluŋ wor po yiryen. Gobe bere biŋ yaŋ kura diriŋ kawaŋ kertek heŋ uliŋ misiŋ katyeŋ yara gwaha mat kura busahartek moŋ henayin.

⁴ Goyenpoga, kadne yago, deŋbe megen niŋ mar kidoma bana haŋ gwahade moŋ geb, Yesu waŋ waŋ nalu gobe kawe al beleŋ bemel po watiŋeŋ dirkeb hurkuŋkat ma tinayin.

⁵ Deŋbe Doyaŋ Al Kuruŋ gama irde haŋ geb, matatiŋya dufaytiŋyabe igiŋ wor po. Al fareŋde heŋ det keŋkela yeneŋ beleŋ kuŋ haŋ go gwahade goyen haŋ. Fudinde wor po, neŋbe megen niŋ mar kidoma bana haŋ gwahade moŋ. Mel gobe kidoma bana heŋ det keŋkela ma yeneŋ haŋ go gwahade tiŋtuŋeŋ wor po haŋ.

6 Niŋgeb neŋbe Doyan Al Kuruŋ mulgaŋ heŋ heŋ niŋ ma nurde haŋ mar beleŋ mata buluŋ teŋ haŋ gwahade ma teŋ hitek. Irde Uŋgura beleŋ tuŋaŋ durde buluŋ dird dird mata goke keŋkela nurde ga hitek. Irde ulniniŋde po aman hetek mata fole irde hitek.

7 Munan Doyan Al Kuruŋ ma nurde uneŋ haŋ marbe al wawuŋ ferd ug po heŋ naŋa migiriŋ ma nurde haŋ go gwahade goyen, Satan beleŋ lom yirde buluŋ yirde hiyen goyen bebak ma teŋ hanjen. Irde mel gobe al wawuŋ fe nene kukuwa heŋ hanjen go gwahade goyen po, megen niŋ mata teŋ teŋ dufay hika titek moŋ geb, go po gama irde kuŋ kuŋ buluŋ heŋ hanjen.

8 Gega neŋbe al gwahade moŋ. Neŋbe Doyan Al Kuruŋyen mere gama irde hityen geb, al fareŋde beleŋ keŋkela keneŋ kuŋ hanjen go gwahade goyen po, heŋ heŋniŋ manan igin po hityen. Niŋgeb ulniniŋde po aman hetek dufay fole irde Doyan Al Kuruŋ niŋ hekken nurdeb Al Kuruŋya al hoyanya bininiŋde mat wor po amanen nurde yuneŋ hitek. Mata gobe fulenja mar beleŋ kili misiŋ pet teŋ teŋ ain beleŋ po irtiŋ dumuŋde yerde hanjen go gwahade geb, Satan beleŋ epte ma buluŋ diryen. Irde neŋbe Al Kuruŋ beleŋ nalu funaŋde neŋ tumŋaŋ dumulgaŋ tiyyeŋ yen nurde goke doyan heŋ hitek. Go mata gobe fulenja mar beleŋ kili misiŋ pet teŋ teŋ ge tonan aw yerde hanjen go gwahade geb, Satan beleŋ epte ma buluŋ diryen.

9 Munan Al Kuruŋ beleŋ dumulgaŋ tiyyeŋ gobe beararminj bana heŋ heŋ ge ma basinjā diryinj. Gwahade yarabe Doyan Al Kuruŋ Yesu Kristu

gama irteke dade dirñej wej dire yej basiñä diryinj.

¹⁰ Yesu Kristube kame mulgañ hej wayyeñya goyare nej al kura diliñ gergeñ hinayinjä al kamtiñya tumñajen yeqya hugiñej hej hej goke teñ kamyinj.

¹¹ Niñgeb mata iginj ten hanjen gwahade goyen po, Al Kurunyen mere keñkela gama irtek yeñbe sanjin hej hej ge kadom faranj gurd ten hinayinj.

Saba funaj

¹² Be, kadne yago, gor niñ Doyañ Al Kurunyen meteñ mar deñ doyañ dirde saba dirde huwa dirniñ yej meteñ kuruñ teñ hanj mar goyen meremiñ nurde palap yirde hinayinj yej gago momoñ dirde hite.

¹³ Irdeb meteñmiñ goke bitinje mat amaneñ nurde yuneñbe turun yirde palap wor po yirde hinayinj. Irde dindiken uliñ wor kadom buluñ nurde gunej ma teñ awalikde iginj po hinayinj.

¹⁴ Gega, kadne yago, deñ bana goyen al kura kumhaka hej hike yeneñbe saba yirde hayhay yirde hinayinj. Irdeb al kura kanduk yeneñ kafura hej aran po yul yej hanj mar kura hike yeneñbe faranj yurde tareñ yirde hinayinj. Irdeb megen niñ mataya dufay buluñya pel ird ird tareñ miñmoñ mar kura yeneñbe go mar goyen wor faranj yurde hinayinj. Irde kadtinj kura mataminj iginj hewonj yej doyañ hej hej ge piñej ma hej hinayinj.

¹⁵ Irde deñ kuruñ goyen al hoyaj beleñ buluñ dirke wol ma hej hinayinj. Gwaha titñeñbe

kadtinya al hoyanya goyen tumjan igin igin yird yird niñ kurut yeñ hinayin.

¹⁶ Irdeb kanduk yeneñ hinayin ma kanduk ma yeneñ hinayin nature goyenbe hugiñeñ aman hende po hinayin.

¹⁷ Irdeb Al Kurunya mere teñ teñ niñ bada ma henayin.

¹⁸ Irdeb nalu iginde po ma Al Kurun igin nurd uneñ hinayin. Nalu iginya bulunya wan hiyen goyenbe hugiñeñ gwahade po teñ hinayin. Mata gwahade teñ hinayin yitiñ kurun gobe deñ Yesu Kristuya han mar beleñ gama irde hinayin yeñ Al Kurun beleñ dunyin geb, mata goyen po teñ hinayin.

¹⁹ Irde Holi Spirit beleñ bitin bana heñ meten tike okohom po yeñ ge naña mala teñ unnayin. Gwaha ma tinayinbe kak isikamtiñeñ irke meten ma tiyyen.

²⁰ Irdeb Al Kurun beleñ al kura hard unke mere tike keneñbe det karimjeñ kura yeñ ma nurnayin. Det kurun wor po momoñ dira yeñ nurnayin.

²¹ Goyenpoga al kura beleñ, “Holi Spirityen sañinde mere teñ hite, irde meten teñ hite,” yeke yeneñbe fudinde ma dahade goyen keñkela yeneñ bebak teñ hinayin. Irdeb fudinde yeñ kenem gama irde hinayin.

²² Irde mata buluñbe tumjan gama ma yirde hinayin.

²³ Be, Al Kurunbe bininiñ kamke igin heñ heñ dufay duneñ duneñ al. Niñgeb yeñ beleñ deñ tareñ dirke diliñde wukkek igin wor po hiwoñ

yenj nurde hite. Irde bitiŋ, dufaytiŋya ultinjya goyen igin wor po hekeb Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ Yesu Kristu waŋ waŋ natureb gwaha mat kura mere ultinđe irtek minjmoŋ hiwoŋ yenj nurde hite.

24 Deŋ hoy dirde hi al Al Kuruŋbe deŋ gwaha direŋ yenj biŋa tiyyin goyen biŋ sir ma yenj hiyen. Ningeb meremiŋ go po gama irde yiŋgen diliŋde wukkek diryeŋ.

25 Be, kadne yago, neŋ ge nurde Al Kuruŋ gusuŋaŋ irde hinayiŋ.

26 Irde kadniniŋ yago Yesuyen alya bereya hoyaŋ kura goyen yeneŋbe neŋ beleŋ yenj ge dufay henj hityen goyen momoŋ yirnayiŋ.

27 Irde asaŋ kaŋ dunhem gabe kadtiŋ yago Yesuyen alya bereya tumŋaŋ kapyan heŋ yunnayiŋ yenj gago Doyaŋ Al Kuruŋ diliŋ mar mere tareŋ po dirde hime.

28 Be, Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ Yesu Kristu beleŋ buninjəŋ dirde igin igin diryeŋ yenj gusuŋaŋ irde hime. Gogo po.

**Al Kurunyen Mere Igin
The New Testament in the Gwahatike Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tok ples Gwahatike long
Nuigini**

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gwahatike

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

    You include the above copyright and source information.

    You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

dbba218f-41f3-5f08-b0b6-2a7c919093ab